

שבת דף כו

תנו רבנן: אין מדליקין בטבל טמא בחול, ואין צריך לומר בשבת. כיוצא בו: אין מדליקין בנפט לבן בחול, ואין צריך לומר בשבת.

שאלה: בשלמא נפט לבן - מפני שהוא עף, אבל טבל טמא, מאי טעמא?

תשובה: אמר קרא: (במדבר יח) **ואני הנה נתתי לך את משמרות תרומות** בשתי תרומות הכתוב מדבר, אחת תרומה טהורה ואחת תרומה טמאה. מה תרומה טהורה - אין לך בה אלא משעת הרמה ואילך, אף תרומה טמאה - אין לך בה אלא משעת הרמה ואילך.

רבי שמעון בן אלעזר	אין מדליקין בצרי - צרי אינו אלא שרף מעצי הקטף
רבי ישמעאל	כל היוצא מן העץ אין מדליקין בו
רבי ישמעאל בן ברוקה	אין מדליקין אלא כיוצא מן הפרי
רבי טרפון	אין מדליקין אלא בשמן זית בלבד
רבי יוחנן בן גוריון	מה יעשו אנשי בבל שאין להם אלא שמן שומשמן... אלא: אין לך אלא מה שאמרו חכמים אין מדליקין. ומדליקין בשמן דגים ובעטרן
רבי שמעון שזורי	מדליקין בשמן פקועות ובנפט
סומכוס	כל היוצא מן הבשר אין מדליקין בו, אלא בשמן דגים

קושי: סומכוס היינו תנא קמא!

תירוץ: איכא בינייהו דרב ברונא אמר רב, (שבת כא.) - והאמר רב ברונא אמר רב: חלב מהותך וקרבי דגים שנמוחו, אדם נותן לתוכו שמן כל שהוא ומדליק) ולא מסיימי.

תניא, רבי שמעון בן אלעזר אומר: כל היוצא מן העץ - אין בו משום שלש על שלש, ומסככין בו, חוץ מפשתן.

שתי גישות בהבנת דברי ר' שמעון בן אלעזר:

גישה 1: אמר אביי: רבי שמעון בן אלעזר ותנא דבי רבי ישמעאל אמרו דבר אחד. רבי שמעון בן אלעזר - הא דאמרן, תנא דבי רבי ישמעאל מאי היא - דתני דבי רבי ישמעאל: **הואיל ונאמרו בגדים בתורה סתם, ופרט לך הכתוב באחד מהן צמר ופשתים, מה להלן - צמר ופשתים, אף כל - צמר ופשתים.**

גישה 2: רבא אמר: שלשה על שלשה בשאר בגדים איכא בינייהו, דרבי שמעון בן אלעזר אית ליה, לתנא דבי רבי ישמעאל - לית ליה.

מקבלים טומאה	
3x3 אצבעות	3x3 טפחים
רשבי"א לפי אביי - רק צמר ופשתים	רק צמר ופשתים
רשבי"א לפי רבא - רק צמר ופשתים	שאר בגדים

הפסוק שאותו ידרשו:

והכסף כי יהיה כו טע צרעת ככסף צמר או ככסף פשתים

שאלה: דכולי עלמא מיהת שלש על שלש בצמר ופשתים מיטמא בנגעים, מנלן?

תשובה: דתניא: **כסף אין לי אלא בגד, שלש על שלש מנין? תלמוד לומר: (ויקרא יג) והכסף.**

קושי: ואימא לרבות שלשה על שלשה!

תירוץ: לאו קל וחומר הוא? השתא שתי וערב מיטמא, שלשה על שלשה מיבעיא!

קושי: אי הכי, שלש על שלש נמי ליתי בקל וחומר!

תירוץ: אלא: שלשה על שלשה דחזו בין לעשירים בין לעניים - אתי בקל וחומר,

שלש על שלש - לעניים הוא דחזיין, לעשירים לא חזיין, לא אתי בקל וחומר.

משפט מסכם: טעמא דכתביה קרא, הא לא כתביה קרא - לא גמרינן בקל וחומר

קושי: ואימא: לרבות שלשה על שלשה בשאר בגדים!

תירוץ: אמר קרא (ויקרא יג) **כסף צמר ופשתים**, בגד צמר ופשתים - אין, מידי אחריני - לא.

קושי: ואימא: כי אימעות - משלש על שלש, אבל שלשה על שלשה - מיטמא!

תירוץ: תרי מיעוטי כתיבי (ויקרא יג) **כסף צמר או ככסף פשתים**, חד - למעוטי

משלש על שלש, וחד - למעוטי משלשה על שלשה.

